

# **Powiedzmy to krócej, czyli jak powstaje równoważnik zdania**

## **1. Cele lekcji**

### **a) Wiadomości**

Uczeń:

- potrafi odpowiedzieć na pytanie, co to jest równoważnik zdania,
- wie, na jakie pytania odpowiada czasownik,
- wie, w jaki sposób powstaje rzeczownik nazywający czynność,
- wie, w jaki sposób powstaje równoważnik zdania.

### **b) Umiejętności**

Uczeń:

- umie wskazać osobową i nieosobową formę czasownika,
- potrafi zamienić czasownik na rzeczownik,
- potrafi przekształcić zdanie pojedyncze na równoważnik zdania i odwrotnie,
- zna sposoby zastosowania równoważników zdania.

## **2. Metoda i forma pracy**

- Burza mózgów,
- praktyczne ćwiczenia językowe.

## **3. Środki dydaktyczne**

- Podręcznik do nauki o języku,
- karta pracy.

## **4. Przebieg lekcji**

### **a) Faza przygotowawcza**

Na początku zajęć nauczyciel poleca uczniom wypisanie w zeszytach w 2 kolumnach (jedna pod drugą) 5 czasowników w 1. osobie liczby pojedynczej czasu teraźniejszego oraz 5 rzeczowników nazywających czynność.

### **b) Faza realizacyjna**

1. Nauczyciel omawia wykonane przed chwilą ćwiczenie, podkreślając, że informację o wykonaniu czynności można przekazać, nie używając czasownika w formie osobowej.
2. Kolejne zadanie ma potwierdzić tę opinię.
3. Uczniowie, podzieleni na grupy A i B, otrzymują karty pracy i wykonują 2 polecenia (załącznik 1).
4. Zadania wymagają zamiany czasowników na rzeczowniki i skracania zdań pojedynczych.
5. Aby zamienić czasownik na rzeczownik, należy postawić pytanie rzeczownika do formy czasownika, którego formę będziemy zmieniać. Odpowiedź na pytanie jest szukaną przez nas formą, np.
6. pracuje – co robi? co? (ma miejsce w tej chwili?) – praca.
7. Warto przećwiczyć też zamianę czasownika na inne części mowy, np.
8. czasownika na przymiotnik
9. lub czasownika na przysłówek.

### **c) Faza podsumowująca**

Na zakończenie nauczyciel prosi uczniów o samodzielne podanie przykładów zdania pojedynczego rozwiniętego i równoważnika zdania. Swoje przykłady uczniowie zapisują w zeszytach, a następnie wskazują, czym różnią się te wypowiedzenia (zdanie posiada osobową formę czasownika).

Nauczyciel sprawdza, czy zostały zapisane poprawnie i dyktuje polecenie pracy domowej.

## 5. Bibliografia

M. Jaworski, *Język polski, gramatyka i ortografia. Podręcznik dla klasy szóstej szkoły podstawowej*, WSiP, Warszawa 1995.

## 6. Załączniki

### a) Karta pracy ucznia

[załącznik 1.](#)

#### Ćwiczenie 1.

W grupie A do czasowników należy dopisać rzeczowniki, zaś w grupie B należy dopisać czasowniki.

A.

śpiewam –

czytam –

biegam –

rysuję –

piszę –

B.

oglądanie –

malowanie –

leżenie –

jedzenie –

słuchanie –

#### Ćwiczenie 2.

W podanych zdaniach pojedynczych podkreśl orzeczenie (czasownik w formie osobowej), następnie zamień ten czasownik na rzeczownik i ułóż z nim równoważnik zdania.

Jaś ogląda telewizję.

Dzieci weszły do sali.

Nauczyciel przyszedł do pokoju nauczycielskiego.

Uczniowie poprosili wychowawcę o wyjście do kina.

### **b) Zadanie domowe**

Przygotuj krótki plan swoich codziennych zajęć. Punkty planu zapisz w formie równoważników zdań.

### **7. Czas trwania lekcji**

2 x 45 minut

### **8. Uwagi do scenariusza**

Scenariusz przeznaczony jest do realizacji w klasie 4.